

Salvador Cardús

Pensaments lliures i invencibles

Arran de l'anunci de data i pregunta per al referèndum d'autodeterminació de Catalunya, quan era més fàcil imaginar la seva reacció irritada, el govern espanyol hi va respondre amb displicència. El ministre portaveu, en la roda de premsa posterior al consell de ministres d'aquell divendres 9 de juny, s'hi va referir amb sarcasme: “Hay una canción alemana que dice que los pensamientos son libres”. Ara, gràcies a una informació que em fa arribar Josep Maria Macip, del grup Cruïlla de Debat de l'Ateneu Barcelonès, he sabut no tan sols a quina cançó es referia el ministre sinó quin era el seu grau de cinisme –no crec pas que sigui ignorància– pel fet d'esmentar-la.

EL MINISTRE Iñigo Méndez de Vigo –que va fer el batxillerat al Col·legi Alemany de Madrid– al·ludia a la cançó popular anònima *Die Gedanken sind frei*, que el filòleg Hoffman von Fallersleben va incloure al seu recull de cançons populars de Silèsia el 1842. (Escolteu-ne la versió de Jack Gibbons a YouTube.) És una cançó que va esdevenir allò que ara en diríem de protesta, fins al punt que el mateix Pete Seeger la va incloure al seu àlbum *Dangerous songs!*?, del 1966. La cançó va ser prohibida durant la revolució alemanya de 1848. Va ser també l'himne de la Rosa Blanca, un moviment de resistència no violenta contra el règim nazi, pel lideratge del qual van ser guillotïnats el 1943 els germans Hans i Sophie Scholl, estudiants de la Universitat de Munic. Uns anys abans el pare d'aquests germans, polític liberal crític amb el nazisme, havia estat empresonat per les seves idees i la seva filla Sophie cada dia anava a tocar aquesta cançó amb la flauta davant de la presó. I, encara –segons les notes de Macip–, quan durant el setge de Berlín (1948-49) l'alcalde de la ciutat va pronunciar un discurs davant les runes del Reichstag per demanar que les nacions lliures no deixessin que la ciutat caigués en mans dels russos, les 300.000 persones que l'escoltaven es van posar a cantar espontàniament el *Die Gedanken sind frei*.

M'IMAGINO que el desmenjament de Méndez de Vigo era una posa decidida pels estratèges de la Moncloa, vist que després la mateixa fiscalia va portar la declaració als tribunals. Però queda fora de dubte el seu cinisme en esmentar aquella cançó per justificar la resposta indolent

MANOLO GARCIA

El gran problema de l'Estat és que la repressió no farà altra cosa que exasperar l'independentisme

i hipòcrita del govern. Una de les estrofes de *Die Gedanken sind frei* diu: “I encara que em tanquin en un obscur calabós, / tot serà completament inútil. / Perquè els meus pensaments esberlen / barreres i murs: els pensaments són lliures!” (versió de J.M. Macip). I és que ara hem arribat a aquest punt: just perquè els pensaments són lliures serà molt difícil que cap mesura repressiva, per dura que sigui, pugui tancar-los en cap gàbia. Aquest és el gran problema que té l'estat espanyol, com li recordava l'editorial del *New York Times*: la repressió no farà altra cosa que exasperar l'independentisme. ¿I si en acabar l'acte del 4 de juliol, en què sabrem els detalls del referèndum, una de les bones corals que tenim al país cantava el *Die Gedanken sind frei*?

EL 13 DE FEBRER DEL 2011 vaig escriure a l'ARA l'article “Cada revolució, la seva cançó”. Hi feia notar que totes les revoltes populars havien tingut una cançó i lamentava que no tinguéssim la nostra. Des de llavors s'ha recorregut a diverses cançons, com *La flama*, d'Obrint Pas, en aquell memorable *lipdub* enregistrat a Vic, o la versió de Jaume Ayats de *Saule, Perkons, Dugava*, cantada pel Cor Jove de l'Orfeó Català, la cançó que va compondre Martin Brauns per a la Via Bàltica. Però cap no ha acabat esdevenint l'himne que ens calia. Tanmateix, si m'hagués d'imaginar un Onze de Setembre diferent i més vibrant que tots els anteriors, a vint dies de la celebració del referèndum, seria amb els dos milions de ciutadans congregats cantant la mateixa cançó. Com han fet totes les revolucions.